

Aan

De voorzitter en de leden van de Vaste commissie voor Volksgezondheid,
Welzijn en Sport van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Via e-mail: cie.vws@tweedekamer.nl

Onderwerp:
Algemeen overleg invulling maatschappelijke diensttijd

Datum:
12 juni 2018

Contactpersonen:
lucevankempen@njr.nl
06-23328184
s.eski@cnvjongeren.nl
06-42038626

Geachte leden van de Vaste commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Op donderdag 14 juni a.s. bespreekt u tijdens een algemeen overleg de brief van staatssecretaris Paul Blokhuis over de invulling van de maatschappelijke diensttijd. Een belangrijk onderwerp, dat van grote invloed zal zijn op de positie van honderdduizenden studenten en starters op de arbeidsmarkt. De Nationale Jeugdraad (NJR), CNV Jongeren, JOB en het ISO vinden dat de maatschappelijke diensttijd ten behoeve van studenten en starters op de arbeidsmarkt moet worden ingezet. Of dit het geval is, hangt af van de praktische uitwerking. Graag willen wij in deze brief uw aandacht vragen voor onze zorgen en belangrijke uitgangspunten waar wij de uitwerking van de plannen aan zullen toetsen.

Wij zijn van mening dat het idee van de maatschappelijke diensttijd een aantal voordelen kan bevatten voor jongeren. Het is voor het eerst in lange tijd dat er weer specifiek geld beschikbaar komt voor de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren, buiten het formele onderwijssysteem om. Naar ons inzicht kan de diensttijd jongeren helpen om te ontdekken wat zij leuk vinden en bijdragen aan het ontwikkelen van persoonlijke interesses en talenten. Jongeren doen ervaring op en bouwen een maatschappelijk netwerk op dat van pas kan komen op de arbeidsmarkt. Jongeren kunnen door deze diensttijd ervaren er niet alleen voor te staan, maar onderdeel te zijn van een samenleving die naar elkaar omziet. Ze kunnen op deze manier een betekenisvolle ervaring opdoen. Dit laatste geldt wat ons betreft vooral voor jongeren die vaak op achterstand staan in de samenleving: jongeren met een beperking en jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond.

Tegelijkertijd maken wij ons grote zorgen dat, wanneer er geen aandacht is voor de huidige situatie van jongeren, de maatschappelijke diensttijd eerder negatief dan positief uitpakt voor heel veel van onze leeftijdsgenoten. Als jongerenorganisaties vragen wij ons af of het voorstel in het regeerakkoord niet te veel is gebaseerd op een onjuiste aanname, namelijk dat “de jeugd van tegenwoordig” te weinig maatschappelijk betrokken is. Deze aanname is onjuist, omdat juist jongeren op dit moment al een groot deel van de vrijwillige inzet leveren¹. Denk aan de jongere die elke zaterdag als vrijwillige trainer

¹ Zo deed in 2017 49,5 % van de jongeren tussen de 15-25 jaar vrijwilligerswerk, tegenover 48,1% van de 65+ers ([CBS, 2018](#))

op het voetbalveld staat, de studenten die regelmatig op stap gaan met ouderen en de vele duizenden jongeren die actief zijn in maatschappelijk gerichte jongerenorganisaties. Wij vinden dat er een goed onderbouwd verhaal moet zijn waarom het kabinet van mening is dat er een maatschappelijke diensttijd voor jongeren nuttig en nodig is.

Wij hebben daarnaast fundamenteel kritiek op de expliciete koppeling die in het regeerakkoord wordt gemaakt tussen de maatschappelijke diensttijd en het diplomasupplement als pré bij sollicitatie naar een functie bij de overheid. Wij zijn principieel tegen deze koppeling en we zijn ervan overtuigd dat dit zorgt voor meer kansongelijkheid op de arbeidsmarkt. Wij verbazen ons ook in toenemende mate over inconsistent overheidsbeleid waar het gaat om de positie van studenten en starters op de arbeidsmarkt. Om een voorbeeld te noemen: de overheid die de basisbeurs afschaft met als gevolg dat studenten minder tijd hebben om maatschappelijk actief te zijn, is het dezelfde overheid die van mening is dat jongeren meer maatschappelijk betrokken moeten zijn door middel van een vrijwillige maatschappelijke diensttijd.

Draagvlak vanuit jongerenorganisaties voor dit plan is cruciaal voor het succes. Staatssecretaris Blokhuis en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben meermaals aangegeven volop in te willen zetten op een inclusief vormgevingsproces, waarbij jongeren in de lead zijn: *“Nothing about them without them”*. Wij pakken deze handreiking graag aan. Zoals eerder aangegeven, zullen wij de uitwerking van het beleid met betrekking tot de maatschappelijke diensttijd toetsen aan onze uitgangspunten. Hieronder een aantal punten die wat ons betreft van belang zijn in de uitwerking.

1. Geen verhoging van prestatiedruk voor studenten en starters op arbeidsmarkt

Jongeren ervaren vaak perfect te moeten zijn. Op Instagram lijkt het altijd of anderen het beter doen: studie, werk, fit zijn, jezelf ontwikkelen, vrienden, leuke dingen doen. En de Steve Jobs cultuur van ‘je kan alles doen wat je maar wilt boodschap’ maakt het soms alleen maar erger. De communicatie en beeldvorming over de maatschappelijke diensttijd is erg belangrijk. Het plan mag niet worden gezien als een extra verwachting en extra morele plicht van het individu, maar juist als een handreiking naar jongeren vanuit de samenleving: je hoeft het niet alleen te doen. Dit kan door aan te sluiten bij waar nu al succesvol wordt ingezet op maatschappelijke betrokkenheid van jongeren, in plaats van door iets nieuws op te zetten. *De maatschappelijke diensttijd is wat ons betreft geen verplichting, maar een verlichting.*

2. Geen verdringing van banen, stageplekken en vrijwilligerswerk

Het belangrijkste voor jongeren is dat ze een diploma halen en zonder teveel studieschuld en met waardevolle ervaringen een goede start kunnen maken in het leven. De volgende drie zaken zijn daarvoor nodig. 1) Betaalde banen: geld om je studie en boodschappen te kunnen betalen. 2) Stageplekken: goede begeleiding, relevante leerervaring opdoen en studiepunten behalen voor een diploma. 3) Vrijwilligerswerk naar eigen keuze: zoals inzet die jongeren nu ook al doen voor vereniging, in medezeggenschap, op de kinderboerderij of mantelzorg. *Om te voorkomen dat maatschappelijke diensttijd zorgt voor verdringing, vinden wij dat er een bodem onder de diensttijd moet komen met minimale eisen rondom begeleiding, studiepunten en vergoeding. Contra-indicatoren moet worden opgesteld om ervoor te zorgen dat betaald werk niet wordt vervangen door maatschappelijke diensttijd-plekken en bestaande activiteiten erkend worden, bijvoorbeeld het bestuurswerk van jongeren in jongerenorganisaties.*

3. Geen kansenongelijkheid

Helaas bestaat er een tweedeling in de maatschappij en een diensttijd kan dit versterken. Voor een maatschappelijke diensttijd heb je geld, tijd en een netwerk nodig, plus stimulering vanuit huis dat niet voor iedereen is weggelegd. Wij hebben op dit punt een aantal vragen. *Hoe zorgen we ervoor dat vooral jongeren met een beperking en jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond, die nu al moeilijk een baan of stageplek kunnen krijgen, straks niet ook achteraan staan bij een maatschappelijke diensttijd? En hoe zorgen we ervoor dat financiële middelen en een persoonlijk netwerk geen rol spelen of je wel of niet aan de maatschappelijke diensttijd kan meedoen?*

Als jongerenorganisaties gezamenlijk hopen wij dat u in het debat met de staatssecretaris aandacht besteedt aan onze zorgen en uitgangspunten. Wij wensen u veel wijsheid toe bij de bespreking van de invulling van de maatschappelijke diensttijd.

Met vriendelijke groet,

Luce van Kempen
Voorzitter NJR

Semih Eski
Voorzitter CNV Jongeren

Rhea van der Dong
Voorzitter het ISO

Timon van Engen
Voorzitter JOB

CC: een kopie van deze brief is ook verstuurd naar het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).